

METHODOLOGY OF FORMING UNITS OF LENGTH MEASUREMENT IN CLASS 1-2 MATHEMATICS LESSONS

Saydaliyeva L. M.

TDPU in the Name of Nizomi Tashkent, Uzbekistan

lazzatsaydaliyeva@gmail.com

ABSTRACT

The article talks about the method of forming units of measurement of length in 1-2 grade mathematics classes.

Keywords: mathematics, primary education, methodology, teaching methods.

1-2 SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA UZUNLIK O'LCHOV BIRLIKLARINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI

Saydaliyeva L. M.

Nizomiy nomidagi TDPU Toshkent, O'zbekiston

lazzatsaydaliyeva@gmail.com

Annotatsiya:

maqolada 1-2 sinf matematika darslarida uzunlik o'lchov birliklarini shakllantirish metodikasi haqida gap borgan.

Kalit so'zlar: matematika, boshlang'ich ta'lim, metodika, o'qitish usullari.

Interfaol metodidan foydalanishning maqsadi: O'quvchilarda hozirjavoblik hissini rivojlantirish, bahs-munozara, erkin fikrlashga asoslangan tafakkur tarzini sfakllantirishdan iborat. Hozirda keng qo'llanib kelayotgan interfaol metodlar turlari juda ko'p bo'lib, ularning hammasi ham boshlangich ta'limda qo'llash uchun yaroqli emas. Bunga 1-navbatda boshlangich sinf o'quvchisining o'qish, yozish tezligining kichikligi va sinfda aksariyat hollarda 30 tadan ortiq o'quvchi o'qishi bo'ladi. Interfaol metodlar nisbatan kichik auditoriyalarga (30 tagacha) va ko'proq uzluksiz ta'lim tizimining o'rta va yuqori bo'ginlariga mo'ljallangan bo'lib, boshlangich sinflarda qo'llash tajribalari juda kam. Shuning uchun yangi texnologiyalarning faqat boshlangich sinf matematika darslarida qo'llash mumkin bo'lganlari haqid so'z yuritimiz. Interfaol metod sinfda o'tiladigan mavzular yuzasidan muammoli vaziyatlarni muhokama qilishda "Aqliy hujum", "Adashgan zanjirlar", "Savol bering", "Insert", "BBB", "Bahs - munozara", "Muammoli savollar", "Kichik guruhlarda ishlash", "Burchaklar metodi", "Kubiklar" metodlari asosida bahs, munozara orqali ularni yechimini topishda yaqindan yordam beradi. Yoki biror ifoda qiymatini qulay usulda hisoblash yuzasidan takliflar yig'iladi. Masalan: 1 dan 20 gacha bo'lgan barcha natural sonlar yig'indisini topish yo'li so'raladi. Hamma takliflar qabul qilinadi. Ularning bir nechtasi boyicha yig'indi topiladi va usullar taqqoslanadi. Eng qulay usulni taklif qilgan guruh yoki juftlik taqdirlanadi.

Darsda berilgan masala, misol va topshiriqni juft bo'lib hal qilishi ham o'quvchilarni o'zaro fikr almashishga, bir – birini to'ldirishi, kerak bo'lsa bir – biriga o'rgatishga o'rgatadi. Bunday

usulni "Juftlikda ishlash" deb ataladi. O'qituvchi o'quvchilar mustaqil hal qilishi mumkin bo'lgan istalgan vazifani juftlikda topshiradi. Bunday topshiriqini ijodiy xarakterda bo'lishi maqsadga muvofiqroqdir.

1. Sinfning uzunligini qadamlab oichang. Siz necha qadam sanadingiz? Sinfdagi boshqa bolalar necha qadam sanadi? Sinfning uzunligini qadamlab sanash qulaymi? Qadamlab o'lchashlarda bir xil son chiqadimi? Sinfning uzunligi aniq o'lchadimi?

2. Uzunlik, kenglik, balandlik va chuqurlikni qanday o'lchov bilan oichagan qulay? O'lchov aniq bo'ladimi?

Metr - uzunlik o'lchovi. "Metr" so'zi sonlar yoniga quyidagicha yoziladi: 1 m, 3 m, 9 m,

3. Raqamlar bilan yozing: besh metr, o'n metr, ikki metr.

4. Uyda qalin qog'ozdan, tasmadan metr yasang. Sinfdagi yog'och metmi qog'ozdan qilingan metr bilan, tasmadan qilingan metr bilan taqqoslang. Ularning hammasi bir xil uzunlikda bo'lishi kerak. Ularning uzunligi - 1m.

5. Metr bilan yana nimalar o'lchanadi?

6. Daftaringizga yozing:

Metr bilan: taxtaning uzunligi, xonaning uzunligi, ko'chaning, daryoning, ... kengligi; xonaning, daraxtning, ... balandligi; quduqning, hovuzning, ... chuqurligi o'lchanadi.

7. Stolning balandligini o'lchang. Stolning balandligi metrdan ortiqmi yoki kammi? "Stolning balandligi taxminan bir metr" deyish mumkin. Bu holda: "Men stolning balandligini 1 metrgacha aniqlikda o'lchadim" deyiladi.

8. Sinf doskasining bo'yini va enini 1 m gacha aniqlikda o'lchang. Yozing: doskaning bo'yi - ... m, doskaning eni - ... m.

Derazaning bo'yini va enini 1 m gacha aniqlikda o'lchang. Yozing:

derazaning bo'yi - ... m, derazaning eni - ... m.

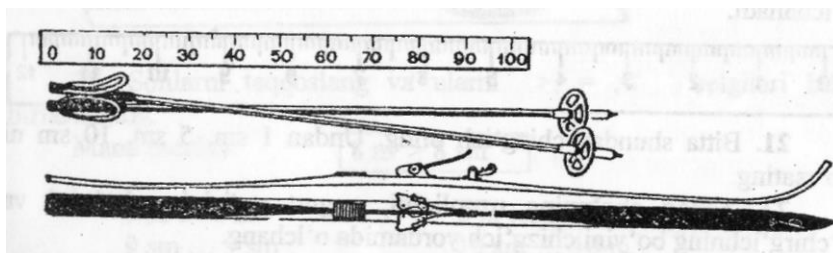
9. Sinfning bo'yi va enini 1 m gacha aniqlikda o'lchang. Yozing: sinfnig bo'yi - ... m, sinfnig eni - ...m.

10. O'rtog'ingizdan o'z bo'yingizni o'lchab qo'yishni iltimos qiling. Sizning bo'yingiz bir metrdan ortiqmi yoki kammi? "Mening bo'yim bir metrdan bir oz ortiq". Yoki: "Mening bo'yim bir metrga yaqin" deyish mumkin.

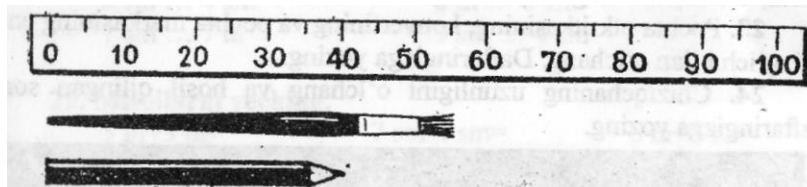
tasma, shnur, lenta, kanopni o'lchang.

12. Metr bilan bir bo'lak gazlamaning enini, bir parcha qattiq qog'ozning enini o'lchang. Yozing: gazlama bo'lagining eni - ...m, bir parcha qattiq qog'ozning eni - ...m.

13. Qaysi biri uzun: chang'i tayoqlarimi yoki metr? Chang'ilarmi yoki metrmi?

14. Qaysi biri qisqa: qalammi yoki metr? Mo'yqalammi yoki metr?

15. O'zingiz yasagan qog'oz metmi oling va uni uchlari ustma-ust tushadigan qilib ikki buklang. Har bir bo'lak metming yarmi bo'ladi.

Bir metr ikkita yarim metr bo'ladi

16. Sinfdagi narsalardan bir metr yoki bir metrga yaqin uzunlikda bo'lganlarini ko'rsating.

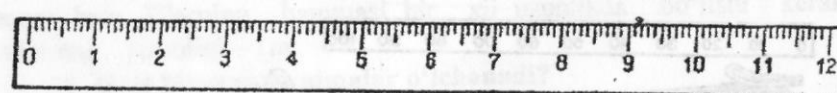
17. Sinfdagi narsalardan yarim metr yoki yarim metrga yaqin bo'ladiganlarini ko'rsating.

18. Maktab koridorining uzunligini, sport zalining enini, eshikning balandligini, hovlidagi yo'lning enini, jo'ylakning uzlinligini yarim metrgacha aniqlikda o'lchang.

19. Hamma narsalami ham metr bilan o'lchab boiaverraaydi. Qalaraning uzunligini, daftarnin enini, sanoq cho'pning uzunligini metr bilan o'lchab bo'lmaydi. Undan kichikroq o'lchov kerak bo'ladi. Bu oichov-santimetr.

Santimetr – bu uzunlik o'lchovi. Santimetr sonlar yonida quyidagicha yoziladi: 3 sm, 10 sm, 1sm.

20. Mana bunday chizg'ich yordamida santimetrlar bilan o'lchanadi.

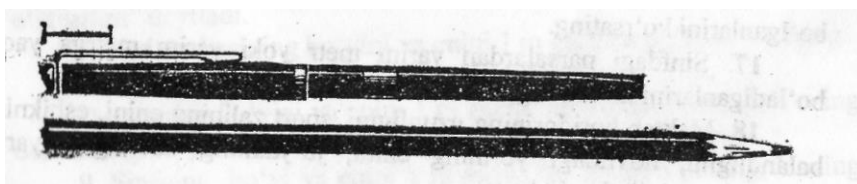
21. Bitta shunday chizg'ich oling. Undan 1 sm, 5 sm, 10 sm ni ko'rsating.

22. Sanoq cho'pning uzunligini, gugurt qutisining bo'yini va o'chifg'ichnirig bo'yini chizg'ich yordamida o'lchang.

Yozing: sanoq cho'pning uzunligi-...sm, gugurt qutisining bo'yi-...sm, o'chirg'ichning bo'yi-... sm.

23. Pochta otkritkasining, konvertining va pochta markasining enini i chizg'ich bilan o'lchang. Daftaringizga yozing.

24. Qaysi biri uzun: qalammi yoki bir santimetrmi? Ruchkami yoki santimetrmi?

25. Qaysi biri qisqa: rangli qalamlar solingan qutichami yoki bir santimetrmi?

REFERENCES:

1. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent.: O'zbekiston. 2016, 56 bet
2. Abdullayeva B.S., N.A.Xamedova M. Xusanova “Boshlang'ich sinf matematika darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish metodikasi” uslubiy qo'llanma -Toshkent 2010, 135 bet
3. Abdullayeva B.S., O'rinboyeva L.O', Muhitdinova Sh.S, Ishankulova L.T.. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga geometrik materiallarni o'rgatish metodikasi Pedagogika oliy ta'lim muassalarining 5141600-«boshlang'ich ta'lim va tarbiyaviy ish» bakalavr yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan o'quv-metodik qo'llanma – T.: OOO «Jahon - Print», 2011. – 90 bet.
4. Kadyrova, U. F., Matupaeva, Sh. Z. (2021). The Importance of Cluster Trends in Preparing Children with Disabilities for Inclusive Education. JournalNX, 1(1), 311-313.
5. Матупаева, Ш. З. (2019). Инновационные методы обучения в начальной школе. Гуманитарный трактат, (61), 81-83.
6. Abdusoliyev, A. I., Kushakova, M. N. (2021). Temir yo'l transportini rivojlantirishning moliyaviy siyosatining tahlili va tamoyillari. Экономика и социум, 9(88), 893-896.
7. Abdusoliyev, A. I., Kushakova, M. N. (2021). Moliyaviy menejment tizimini rivojlantirish tamoyllari. Oriental renaissance Innovative, educational, natural and social sciences, 1(9), 972-977.
8. Razzoqova, J. R., Qaxorov, M. X., Kushakova, M. N. (2021). Temir yo'l transportining moliyaviy boshqaruv tizimini takomillashtirish. Oriental renaissance Innovative, educational, natural and social sciences, 1(9), 978-986.
9. Kushakova, M. N. (2020). Main directions of credit policy during the COVID-19 PANDEMY. European Journal of Molecular & Clinical Medicine, 7(2), 1836-1839.
10. Kushakova, M. N. (2020). Financial planning problems in enterprises. EPRA International Journal of Economic Growth and Environmental Issues, 8(5), 20-21.
11. Dzhumanova, A. B., Kushakova, M. N., Khodzhaeva, N. A. (2019). Formation of accounting management information in the control system of enterprises of JSC «Uzbekistan Railways. International Journal of Advanced Science and Technology, 28(14), 32-36.
12. Кушакова, М. Н. (2022). Анализ и методология управления обслуживающего персонала железнодорожного транспорта в республике. Экономика и социум, 1(92), 593-596.

13. Salimov, I. I., Kushakova, M. N. (2022). Analysis of the Problems of Innovative Development of the National Economy and Financial Stability of the Republic of Uzbekistan. *International Journal of Innovative Research in Science Engineering and Technology*, 11(2), 1603-1605.
14. Kushakova, M. N. (2022). Increasing the Efficiency of Logistics Management in Railway Transport. *ACADEMICIA An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(2), 342-346.
15. Narimanovna, K. M., & Ikromovich, S. I. (2022). Improving the financial management system of rail transport. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(5), 646-653.
16. Каримов, Б. (2021). Эффективность и формирование навыков ведения мяча правым и левым боком у юных баскетболистов в соревновательный период. *Academic research in educational sciences*, 2(4), 1818-1824.
17. Каримов, Б. З. (2022). Оценка уровня физической подготовленности молодых баскетболистов-школьников 16-17 лет. *Fan-Sportga*, (2), 15-16.
18. Каримов, Б. З. (2021). Результативность бросков в прыжке с поворотом вправо-влево с оценкой проявления ряда координационных показателей этих движений у юных баскетболистов. *Fan-Sportga*, (8), 27-29.
19. Каримов, Б. З. (2020). Рақамли далиллар категориясининг илмий-назарий масалалари. Илмий мақола–Т.: TDYU Yuridik fanlar axborotnomasi–Вестник юридических наук–Review of Law Sciences, 5, 168.
20. Каримов, Б. З. (2020). Основы критериев отбора юных баскетболистов узбекистана на этапе начальной подготовки. in *физическое воспитание, спорт, физическая реабилитация и рекреация: проблемы и перспективы развития* (pp. 210-212).